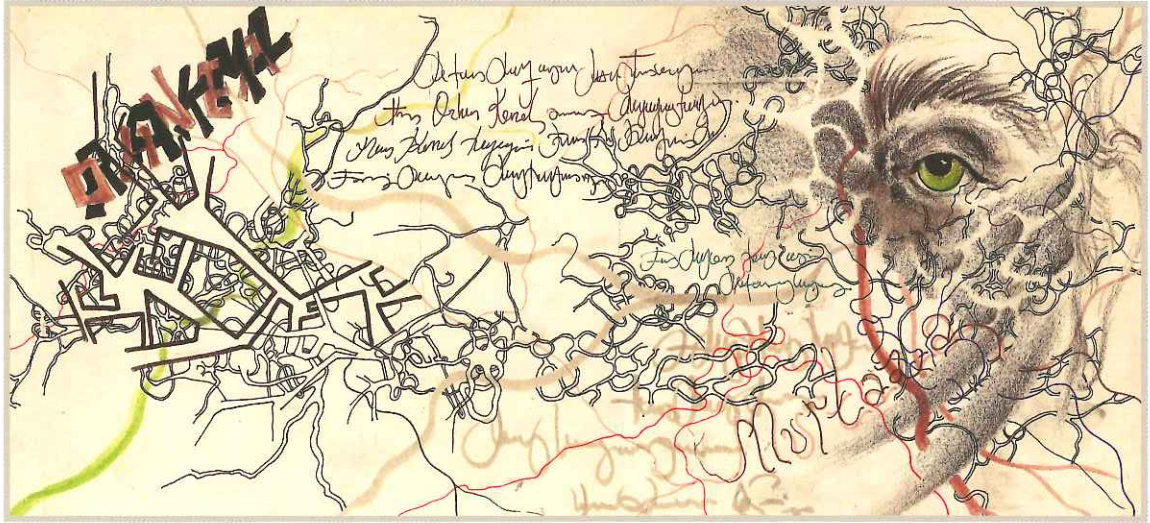

ROMAN KAHRAMANLARI

27. sayı

A. Ömer Erdoğan | A. Bahar Karakaş | Ayşe Akaltun | A. Başak Kaban | A. Gülgün Uğur | Baha Oral |
Bahatur G. Gökşen | Beyazıt Kahraman | Burcu Polat | Cenk Türkkani | Emine Y. Kuşoğlu | Ferhan Bayır
| Güzin Tekeş | Hektor Vartanyan | Hülya Soyşekerci | İclâl Nur | İlkiz Kucur | Koray Feyiz | Meliha
Yıldırım | Merve A. Almaz | Mucize Özunal | Nedret Ö. Kılıçeri | Nihan Abir | Olga Okay | Osman
Namdar | Oya Tronscorff | Özgün Ö. Linares | Pelin Bektaş | Pınar K. Üretmen | Polat Özlüoğlu |
Ramazan Teknikel | Semiramis Yağcıoğlu | Sibel Gögen | Şefika G. Kamcez | Tahir Şilkan | Türkan
İldeniz | Yasemin Şengör | Zeren Somunkıran | Desen: Gizem Karayavuz

Üç Aylık Edebiyat Dergisi ■ Temmuz/Eylül 2016 ■ Fiyat 15 ₺

Şairin Son Beş Günü

Bahanur Garan Gökşen

Tahsin Yücel'in *Peygamberin Son Beş Günü* adlı eseri 1940 Kuşağı'nın unutulmuş toplumcu şairlerinden Rahmi Sönmez'in hayatını konu edinir. Romanın başında yer alan "Zorunlu Açıklama" bölümünde anlatılanlara göre bu roman, Rahmi Sönmez'in ölümünün ardından yakın arkadaşı iş adamı Fehmi Gülmez'in beş kişilik bir yazar grubuna Rahmi Sönmez'in yaşamöyküsünü yazdırmak isteğiyle vücuda gelmiştir. Fehmi Gülmez'in bazı çekincelerle bu eseri yayımlamaktan vazgeçmesine rağmen yazar grubu, Rahmi Sönmez'e duyduğu yakınlığın da etkisiyle "unutulmuş bir ozana var olma hakkını geri verme[k]" (s. 13) için eseri yayımlama fikrini ısrarla sürdürmüş, Fehmi Gülmez'in aldığı belgeler dışında ellerinde ne kadar bilgi kaldıysa bunları kullanarak yazmaya girişmiş ve iki buçuk yıllık bir çabanın neticesi olarak Rahmi Sönmez'in hayatı "Peygamberin Son Beş Günü" adıyla yaşamöyküsünden romana evirilen bir eser şeklinde yayımlanmıştır. Bu kurguya göre anlatıcı/yazar grubunun verdiği bilgilerle eserdeki tüm isimler değiştirilmiş, ancak olaylar gerçeğe uygun bir biçimde aktarılmıştır. Biz de romana dair bu açıklamaya geçtikten sonra Rahmi Sönmez'i devrimciliğiyle, yarım kalmış kişiliğini tamamlama ça-

basıyla ve unutulmuş şair kimliğiyle inceleme-ye geçebiliriz.

Devrimci şair, namıdiğer peygamber

Romanın ana kahramanına verilen Peygamber ve Rahmi isimleri ele alındığında bu iki ismin kahramanın kişilik yapısı ile eylemlerini sembolize eden ve birbirini bütünleyen anlamlara sahip olduğu görülür. "[B]ugün yarın Mesih'in yeryüzüne ineceğini söyleyen inanmışlar gibi, proletarya diktatöryasının bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün kurulacağını" (s. 44) söyleyerek marksizme dair inançlı nutuklar attığı gençlik yıllarında arkadaşı Matrakçı Maruf, Rahmi Sönmez'in bu hâlini alaya alarak ona "Peygamber" ismini verir. Bu bağlamda marksizm, bir din gibi gösterilir ki, Duygu Öztin Bağder'in de dediği gibi "Rahmi Sönmez'in dinleyenlere marksizmi özetlediği ve anlattığı düşünülürse, marksizm de bir din ve Rahmi Sönmez de onu yaymaya çalışan, bunu yaparken de inandığı değerlerden yaşamı pahasına da olsa ödün vermeyen bir elçidir. Yazar, Rahmi Sönmez'e böyle bir adı vererek marksizmi herhangi bir dinle özdeşleştirmiş ve eğretilen yapmıştır" (Bağder, s. 218). Yine Peygamber'e uygun şekilde "acıyan, esirgeyen"¹ anlamına gelen

1 Ferit Devellioğlu tarafından hazırlanan *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*'a başvurduğumuzda "rahmi" kelimesinin "merhametli, acıyan, acıyıp esirgeyen" anlamına geldiğini, Arapça "rahm"den türediğini görürüz (2004, İstanbul: Aydın Kitabevi, s. 873)

Rahmi isminin seçilmesi de tesadüf değildir. Ayrıca inançlı tavrının hayatı boyunca sürmesine, önüne çıkan hiçbir engel karşısında inancının ve umudunun sönmemesine karşılık olarak da kendisine "Sönmez" soyadı uygun görülmüştür. Eserin ironi ile bağını da Rahmi Sönmez'in bu inançlı tavrı, bu sönmeyen umudu kurar. Unutulmuşluğuna, önemsenmeyişine, yok sayılmışlığına rağmen köşesine çekilip hayata küsmektense devrimi gerçekleştirmek için son ana kadar savaşıyor. İnanıcı onun hayata tutunmasını sağlayan manevi gücüdür. Aynı zamanda fikrisabite dönüşerek onun gerçeği görmesini engelleyen de yine sorgulamaksızın bağlandığı inançlarıdır.

Sorgulamadan, irdelemeden, yalnızca eş Feride'den duyduklarıyla öğrenir marksizmi. Marksizm onun Feride ile arasındaki en büyük bağdır. Feride ile tanışmasına, arkadaşlık kurmasına ve evlenerek ortak bir hayat sürmesine vesile olan da marksizmdir. Feride, Rahmi ile Fehmi'ye marksizmi Almanca ve İngilizce kitaplardan okuyarak öğreten, bilgilerini geliştirme imkânı sunan bir öğretmen konumundadır. Dolayısıyla bilgisiyse, duruşuyla, davranışlarıyla Rahmi'ye göre ideal bir devrimci kimliği çizen Feride'ye duyulan aşktır kendisini marksizme bağlayan. Zira Feride'nin etkileyici sesinden Fehmi ile birlikte "bir Nâzım şiiri dinler gibi içercesine" (s. 39) öğrenirler Marks'ı. Feride'ye olan hayranlığının etkisiyle kendisini derslere vermeye çalışsa da *Kapital*'i "benzersiz bir aşk ezgisi" gibi dinlediğinden "her tümceyi tek tek anlamasına karşın, bunları birbirine bağlamakta zorluk çek[er]" (s. 40). Aşk ile siyasi düşünce birbirini bütünleyerek gelişir, bu yüzden Feride'den öğrendiği bilgilerin doğruluğunu, yanlışlığını, eksikliğini tartışmaz. Siyasi düşüncelerin eleştirel bir yak-

laşım ile sorgulandıkça olgunlaştığı, doğru olsa bile dogma hâline getirilmeden tekrar tekrar yorumlanması gerektiği görüşünden hareket edersek Rahmi'nin durumunun bunun tam aksi olduğunu görülür ki o, Feride'nin bilgisinin her koşulda eksiksiz ve doğru olduğuna inandığından hiçbir zaman öğrendiklerini araştırma ihtiyacı hissetmemiştir.

Rahmi Sönmez, arkadaşlarının düşüncelerini de tartışma gereği duymadan kabul eder. Örneğin arkadaşı Mujik Necmi'den "ozan ya da şair sayılmak için hapse girmenin zorunlu ve yeterli bir koşul" (s. 92) olarak görüldüğünü öğrendikten sonra hapse girmeden, işkencelerden geçmeden ve bu anıları şiirlere dökmeden devrimci bir şair olunamayacağına inanmaya başlar. Tüm solcu arkadaşları 1946 ve 1951 tevfikâtlarında hapse girmişken kendisinin meyhanelerde attığı ateşli nutuklara rağmen tutuklanmaması onun "ajan provokatör" (s. 91) olarak suçlanıp dışlanmasına sebep olmuştur. Bu nedenle de hapishaneye girmek için elinden geleni yapar. 1971 ve 1980 darbelerinde de heyecanla bavulunu hazırlayarak kendisini almaya geleceğini düşündüğü polisleri bekler. Ama beklediği tutuklanma bir türlü gerçekleşmeyince gece gündüz hapishaneye düşen şairlerin hayatlarını, mektuplarını okumaya başlayacak, hapishanedeymişçesine hayalî tutsaklık şiirleri yazacaktır.

Dahası torunu Nâzım'ın tutuklanmasından sonra yıllardır beklediği hapishane hayatını to-

Rahmi isminin seçilmesi de tesadüf değildir. Ayrıca inançlı tavrının hayatı boyunca sürmesine, önüne çıkan hiçbir engel karşısında inancının ve umudunun sönmemesine karşılık olarak da kendisine "Sönmez" soyadı uygun görülmüştür.

runu üzerinden yaşamaya çalışacaktır. Nâzım para ve kadına dayalı hayat anlayışı sebebiyle zengin bir “züppe” gibi sorumsuzca yaşadığından Rahmi tarafından hiçbir zaman ciddiye alınmamış, dede ve torun yıllarca çekişerek, didişerek yaşamıştır. Ancak bir gece evine baskın yapılarak Nâzım’ın terörist suçlamasıyla tutuklanıp götürülmesiyle Rahmi’nin onunla ilgili tüm düşünceleri değişecektir. Bu andan sonra Rahmi, Nâzım’ın idealleri uğruna savaştığı bir komünist olduğuna kendini inandırarak ona saygı duymaya başlar. Marksizme yabancı kalarak, yıllarca onun fikirleriyle alay etmiş olan torunuyla kendi arasında bir ülkü birliği kurar, eylem planları yapar. Bilincini zaman geçtikçe yitirmesi ve devrim hayaliyle torunun silahlarını yanına alıp *Memleketimden İnsan Manzaraları*’nın da etkisiyle Haydarpaşa’dan hareket eden bir trene binerek Kurtalan’a doğru yola çıkması, Sakarya civarında inerek devrime buradan devam etme kararı alması, köye giden yolda halüsinasyonlar görüp ateş ederken kara saplanıp kalması, nihayetinde de bu maceranın ölümüyle noktalanması Rahmi Sönmez’in fikrisabite dönen inançlarının etkisiyle gerçeklerden koparak yok oluşuna giden yolu kendisinin açtığını gösterir bize.

Onun inançları üzerinde daha geniş bir şekilde durmamız gerekirse evet, marksizme gönülden, inançla bağlıdır Rahmi Sönmez, peki inançlarına uygun yaşamıştır diyebilir miyiz? Yıllarca bir bankada çalışarak kapitalizme hizmet etmiş, Feride’nin ölümünün ardından aynı adı verdiği kızı Feride ve onun gönüllü bakıcılığını üstelenen eski sevgilisi Zarife ile dış dünyaya kapalı bir burjuva hayatı sürmüştür. Farkına bile varmadığı bu durumla onu yüzleştiren de arkadaşı Fehmi olmuştur. Eski evini satıp apartman yaptırmak ilkelerine ters ge-

lirken bir “kafes” içindeymişçesine “her şeye dışarıdan bakan bir izleyici konumu[nda]” (s. 66) olduğu burjuva hayatı onu rahatsız etmemiştir asla. Farkına vardikten sonra da hayatını değiştirmek için herhangi bir ciddi girişimde bulunmamıştır. Devrimciliği Nâzım Hikmet’in şiirlerini okumaktan ve şiir yazmaktan ibaret sanması bu durumu sorunun, onun inancının dayandığı temellerde, dahası inanma şeklinde olduğunu gösterir. Üstelik bir devrimci olarak yetiştirmeye çalıştığı kızı Feride’nin büyüünce burjuva hayatını seçmesi, bir iş adamından hamile kalması ve torununu kendisine bırakıp Amerikalı bir subay ile yurtdışına kaçması da Rahmi Sönmez’in inançlarını en yakınındakilere bile aktaramadığını kanıtlamaktadır. Torununun da yıllarca kendisiyle ve devrimci düşünceleriyle alay etmesi, bununla birlikte eski devrimci arkadaşlarının sermayenin hizmetine girmeyi kabul ederek banka sahibi, iş adamı olması onun inançlarında sarsılmaya yol açmaz. Karşılaştığı olumsuzluklar neticesinde zaman zaman hayal kırıklığına uğrasa da inançlarına daha da bağlanır, hatta inançlarının fikrisabite dönüşmesi de bu hayal kırıklıklarının bir sonucudur, diyebiliriz. Ve bu yüzden devrimciliği kendisine göre yorumlamaya başlayacaktır artık. Rahmi’nin, Nâzım’ın tutuklanmasının ardından, onun tuhaf kıyafetlerini giyerek, Marlboro sigarasını içerek Nâzım’a benzeme çabası da bunun bir göstergesidir. Polislerin, Nâzım’ın “anayasal düzeni değiştireceğim diye çete kurup adam öldür[en], banka soy[an], karakol kurşunla[yan]” (s. 143) biri olarak tutuklandığını belirten sözleri ve gazetenin bunu doğrulayan haber metni dışında Nâzım’ın aslında kim olduğu ve eylemlerinin hangi amaca hizmet ettiği konusu muğlak bırakılırken o, bu kadarıyla bile torununun bir

devrimci olduğuna inanmıştır. Bu bağlamda bir parantez açmamız gerekirse Ayşe Eziler Kıran doğru bir saptamada bulunarak Nâzım'ın gerçek kimliğinin ve eylemlerinin esasen hangi amaca yönelik olduğunun dönemin puslu havasını ve kargaşa ortamını göstermek için Tahsin Yücel tarafından bilhassa muğlak bırakıldığını, dolayısıyla bu durumun yazarın bilinçli bir tercihi olduğunu söyler:

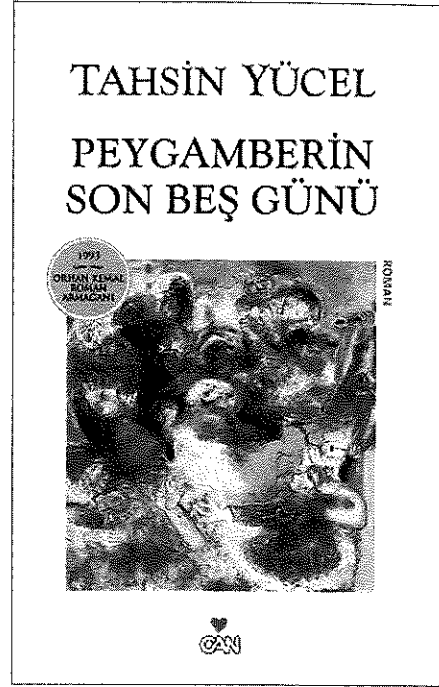
Okur hiçbir zaman Nâzım'ın terörist, komünist, katil olup olmadığını, bir iftiraya, bir komploya kurban olup olmadığını ortak dış öyküsel anlatıcıdan öğrenemez. Bu incelikli yazınsal "taktik" 1980 yıllarının "bulanıklığını", kimin devrimci, kimin "ajan provokatör" olduğunu, kimin iftiraya kurban gittiğinin anlaşılmadığı, söylentilerin, ele vermelerin birbirine karıştığı, acımasız, öfke, baskı, umutsuzluk dolu yılları anlatması açısından kanımızca çok önemlidir. (Kıran, s. 239)

Rahmi Sönmez yeterince araştırmadan, eylemlerinin arkasında yatan gerçeği öğrenmeden hayallerindeki ideal devrimciyi Nâzım ile özdeşleştirmiştir. Artık Nâzım'ın her eylemini doğru kabul edecek, her sözünde gizli ve önemli bir mânâ olduğunu düşünecektir. Nâzım'ın hiç kitap okumamasını da kendi kuşağının aksine genç devrimcilerin okumaya ihtiyaç duymadığı şeklinde yorumlayarak ve Nâzım'ı örnek alarak tüm kitaplarını elinden çıkarır. Nitekim Feride gibi Nâzım'ı da putlaştıracak, efsaneleştirecek ve gerçeğe olan bağınyı yitirecektir.

Gölgede kalan şair:

Tamamlanamama ve bağımlı olma

Rahmi Sönmez'in dış dünya ile bağınyı kopararak gerçek bir devrimci olmasını engel-

leyen nedenlerden biri de her dediğini tartışmaksızın kabul ettiği Feride'nin ve torunu Nâzım'ın gölgesinde kalmayı tercih ettiğinden bağımsız bir kişilik oluşturamamasıdır.

Gölgede kalma konusu ekseninde Feride ile ilişkisinden önce Rahmi'nin, Fehmi Gülmez ile dostluğu üzerinde durmalıyız. Bizce, Rahmi'nin çocukluk yıllarında Fehmi olan dostluğunun eserde geniş bir şekilde yer alması da tesadüf değildir ki Tahsin Yücel, onun sonraki yıllardaki bağımsız bir kişilik oluşturamamaya bağlandığı kişinin gölgesinde kalma durumunun çocukluk yıllarından itibaren Fehmi ile tamamlanan kişilik yapısına dayandığını göstermek istemiştir. Fehmi ile olan dostluğu Üsküdar'da aynı mahallede oturduğu çocukluk yıllarında başlar. Dış görünüşleri ve yetenekleri tamamen farklı olmasına rağmen birinin eksikliğini ötekisi tamamlayarak, birbirle-

rine her konuda uyum sağlayarak "mahallede ve okulda hemen herkes[in] Siyamlı İki kızler'e benzettiği" (s. 17) bu iki komşu çocuğu iyi bir arkadaşlık kurar. Bu yakınlıkta ekonomik düzeyleri eşit ailelerin çocukları olmalarının payı da büyüktür kuşkusuz. İlk, orta ve lise eğitimlerini beraber tamamlayan bu iki arkadaş, lise yıllarında edebiyat öğretmenlerinin yönlendirmesiyle sosyalist dünya görüşüyle ilgilenir. Babalarının işçi/emekçi sınıfına mensup olması da sosyalist düşünceyi kolayca benimsemelerinde rol oynamıştır, diyebiliriz. Bu düşüncenin etkisiyle de çağdaş dergileri ve Nâzım Hikmet başta olmak üzere toplumsal gerçekçi yazarları takip eden Rahmi şair, Fehmi eleştirmen olmaya karar vererek yazılar yazıp dergilerde yayımlar. Seçtikleri edebiyat türleriyle bile birbirini tamamlamaya giden bu arkadaşlarda edebiyat sevgisi bile birlikte gelişir. İktisat Fakültesi'ne gitmeye karar verdikleri yıllarda Fehmi babasını, Rahmi ise hem annesini hem de babasını kaybeder, dolayısıyla hayat karşısında mücadele etmeye de aynı anda başlarlar. Ancak bu kader birlikteliği bir süre sonra bitecek, aynı anda âşık oldukları Feride'nin Rahmi ile evlenmesiyle Rahmi hayatının sonuna kadar marksizme bağlı kalırken Fehmi, ilerleyen yıllarda büyük bir iş adamı olarak kendisine farklı bir hayat kuracak, kapitalist bir dünya görüşünü benimseyecektir. Bu iki arkadaşın öyküsünde asıl anlatmak istediğimiz konu Rahmi'nin çocukluktan itibaren sosyal hayatta Fehmi ile birlikte anılması ve kişiliğinin gelişimindeki yarım kalma hâlidir.

Rahmi Sönmez'in tamamlanamama hâli, aslında Matrakçı Maruf'un kendisine "Peygamber" ismini vermesiyle de vurgulanmaktadır.

O, tamamlanmayı her fikrinde onayına ihtiyaç duyduğu Feride ile, daha sonra şairleriyle kabul görerek dâhil olmak istediği edebiyat çevresiyle ve sonunda torunu Nâzım üzerinden gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Rahmi Sönmez'in tamamlanamama hâli, aslında Matrakçı Maruf'un kendisine "Peygamber" ismini vermesiyle de vurgulanmaktadır. Zira Peygamber'i tanıyanlar Rahmi Sönmez'i bilmez, Rahmi'yi tanıyanlara ise Peygamber ismi yabancı gelir. Öldükten sonra Fehmi Gülmez bu ikiliği gazeteye verdiği ölüm ilanında düzeltir, isminin altına bir parantez koyarak Peygamber sözcüğünü ekler. Bu iki ismi birleştiren bile kendisi değil arkadaşları Fehmi olmuştur. O ise yaşadığı sürece bu ikiliği ortadan kaldıramamış, ismi konusunda bile edilgen kalmıştır. Feride'nin istediği şekilde hareket eden ve konuşan, hatta onun beğenisine uygun şiirler yazan Rahmi, düşünceyle ve eylemleriyle Feride'nin gölgesi olmayı kabul ederek bağımsız bir birey olamamıştır. Ayşe Eziler Kıran da Rahmi Sönmez'i "bağımlı, karmaşık bir özne" tanımlamasıyla ele aldığı yazısında, onun durumunun kendisini etkileyenler karşısında gücünün/bilgisinin yeterli olmamasından ileri geldiğini söylemektedir:

Rahmi Sönmez, karmaşık kimliği içinde, değişik etkiler altında bir türlü kendini bulamaz, kendini özerk özne olarak kabul edemez, göremez, bu nedenle de bağımsız hareket edemez. Kendisini etkileyenlere karşı çıkacak gücü ve bilgi/si olmadığı ya da bunlar yeterli olmadığı için hep başkalarının egemenliği altında yaşar. (Kıran, s. 235)

Bu bağlamda Feride bilgisiyle, Fehmi zekâsı ve ekonomik gücüyle, Nâzım da cesa-

retiyile her zaman Rahmi'den daha üstün bir konumda olmuştur. Kaçınılmaz olarak Rahmi Sönmez etkileyen değil etkilenen özne ve gölge konumunda kalmıştır.

Feride'ye duyduğu aşkla onun güzelliğini, bilgisini anlatan "esrimeli bir coşku içinde" yazdığı şiirler, "devrimden, proletaryadan, gelecek güzel günlerden hemen hiç söz etmemelerine karşın, bugüne dek yazdığı en güzel şiirler" (s. 39) iken o, "gerçek bir devrimci böyle bireysel duygularla zaman yitirmez"(s. 40) diyerek Rahmi'nin hevesini kıırarak yazdıklarını yırtıp atmasına sebep olur. Feride'ye göre Nâzım Hikmet'in aşk şiirleri bile bir nevi "ayıp"tır (s. 41). Feride'nin, şiiri siyasetin aracı olarak görmesi Rahmi'nin şair olarak özgürlüğünü engellemiş, yaratıcılığını sınırlandırmış hatta köreltmıştır. Şiirlerini Feride'nin beğenileri ile sınırladığından kendi sesini hiçbir zaman bulamaz. Şiirin belli bir mişyon yüklenerek, belli kalıplara girerek sloganlaştırılması kendi tükenişine neden olmuştur, diyebiliriz. Feride'nin öğretilerini Fehmi'ye tekrar tekrar özetleterek yazdığı şiirler "yapayın sınırları içinde" (s. 115) de olsa önceleri takdir toplarken tekrar tekrar okundukça ilgiyi kaybetmiştir. Bununla birlikte ciğerlerinden hasta olan Feride'nin erken ölümüyle şairliğinde de bir tıkanma sürecine girer, uzun yıllar istediği gibi yazamayacaktır. Zira bağımlı olduğu öznenin kendisini terk etmesiyle yine yarım kalmıştır. Kızının burjuva hayatını tercih edip evini terk ettiği yıllarda yazdığı şiirlere ise "son yıllarda Türk şiiri çok değişti, artık böyle şiir yazılmıyor" (s. 87) denilerek çağa ayak uydurmadığı için kabul görmeyecektir. Oysa o, "Marx'tan sonra yeni bir felsefe kurulamayacağı gibi Nâzım'dan sonra da dize sanatında gerçek bir yenilik bekleme[nin] boş bir düş"(s. 87)

Feride'nin, şiiri siyasetin aracı olarak görmesi Rahmi'nin şair olarak özgürlüğünü engellemiş, yaratıcılığını sınırlandırmış hatta köreltmıştır.

olduğuna inanmıştır. Poetik görüşü de dünya görüşüne benzer şekilde sorgulamalara, tartışmalara, farklı düşüncelere kapalıdır. Kendi çağdaşlarına ulaşmaya çalışınca da çoğunun kapitalist düzene ayak uydurarak toplumcu şiirler yazmayı bıraktığını görecektir ve geriye kalanının da hiç hapse girmemesi nedeniyle ajan olmasından kuşkulandığından kendisinden uzak durduğunu öğrenecektir. En sonunda yenilikçi şiir anlayışı çerçevesinde ürün veren dergilerin istediği tarz şiirlere yönelir. Anlatıcı/yazar grubu tarafından "indirgemeci simgecilik dönemi" (s. 98) olarak adlandırılan şairlik döneminde de marksist düşünceye bağlı kalmakla birlikte bu sefer şiirlerini anlaşılacak derecede kapalı, deneysel, imgeci bir şiir anlayışıyla kaleme alır. Fakat yine kendi sesini yakalayamaz, çünkü bunun çabasını vermez, çünkü böyle bir bilince sahip değildir, çünkü tüm hayatı ondan istenileni vermeye çalışmakla geçmiştir. Beğenilme, takdir edilme, değer görme arzusu onun özgün bir şair olamamasının en önemli sebebidir. İlaveten, yıllar sonra tanıdığı tanımadığı tüm şairlerin, sanatçıların cenazelerine katılmayı bir alışkanlık hâline getirmesi ve burada karşılaştığı herkese elinde sararmış fotoğraflarla kendisini hatırlatmaya çalışması da unutulmaya direnme çabasını ve yine değer görme arzusunu göstermektedir. Ayrıca bunu cenaze törenlerine katılarak yapması da çağdaşlarından başka kimse tarafından hatırlanamaması sebebiyledir. Şiirleriyle tanındığı, önemsendiği yıllar unutulmuş şairin tek tesellisi olmuştur

artık, bu da Peygamber'in dramının bir başka boyutudur.

Devrimcilik adına gerçekleştirdiği her eylemde -toplumcu şairler gibi hapse girerek bir çile dönemi yaşamak için çabalaması, hapse giremeyince de onların hatıralarını okuyarak hapishane şiirleri kaleme alması- taklitten öteye gidememiştir. Bu bağlamda taklit etme-sorgulamadan yaşama denilince aklımıza Richard Bach'ın *Martı* adlı ünlü eseri gelir. Yeteneklerinden dolayı Martı Jonathan Livingston'ı efsaneleştirerek onun öğretilerini taklit eden, ancak özgürlüğün ne olduğunu bilmeyen, özgürce uçmanın tadını keşfedemeyen martılar gibidir Rahmi Sönmez de. Devrimciliğin gerekleri üzerine düşünmeden sadece Feride'den duyduklarıyla Marks'ı tanıdığından, toplumcu şairleri taklit ederek şiir yazdığından özgün ve özgür olamaz, şair kimliğiyle varoluşunu gerçekleştiremez. Nâzım Hikmet'e atıfta bulunarak "Ölen babamdan ileri, doğacak çocuğumdan geriyim" (s. 171) dese de geçmişe, dogma hâline getirdiği düşüncelerine, kurduğu hayal dünyasına sapla-

nıp kalır ve şimdiyi yaşayamaz, bundan dolayı da geleceğe ulaşamaz. Sonuç olarak Rahmi Sönmez'in durumu çemberin içinde ya da dışında olma durumu değildir, diyebiliriz. Tam çemberin üstünde olmaktır onun durumu. Bu yüzden üzerinde dönüp durduğu çemberi görememek ve tanımlayamamak, bunun gerginliğiyle yaşamaktır dramını oluşturan. Rahmi Sönmez, namıdiger "Peygamber" ilginç kişiliğiyle, ironi ile örülmüş sıra dışı yaşamıyla farklı okumalarla, yeni yorumlamalarla tekrar tekrar incelenebilecek çok yönlü bir roman kahramanıdır. ■

Kaynakça

- Ayşe Eziler Kıran (2000) "Peygamberin Kahramanları" *Her Yönüyle Tahsin Yücel*, İstanbul: Multilingual Yayınları, s. 222-251
- Duygu Öztin Bağder (2000) "Peygamberin Son Beş Günü'nü Anla(mlandı)rımaya Çalışmak", *Her Yönüyle Tahsin Yücel*, İstanbul: Multilingual Yayınları, s. 208-221
- Tahsin Yücel (2016) *Peygamberin Son Beş Günü*, İstanbul: Can Yayınları